

Din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului - ianuarie-martie 2013 -

Dreptul la un proces echitabil. Dreptul la respectarea vieții private și de familie

Art. 6 și 8 din Convenție

Cameră, Hotărârea din 9 ianuarie 2013

Oleksandr Volkov c. Ucraina (cererea nr. 21722/11)

I. Situația de fapt

Reclamantul, judecător în funcție din anul 1983, a fost numit în 2003 în funcția de judecător al Curții Supreme, iar în anul 2005 președinte al Consiliului Judecătorilor din Ucraina. La data de 26.06.2007, Adunarea Judecătorilor din Ucraina (A.J.U.) a decis încetarea mandatului de membru al Consiliului Superior al Justiției (C.J.U.) al unui alt judecător, V.P., iar, subsecvent, la 7.12.2007, A.J.U. l-a numit pe reclamant membru al Consiliului Superior al Justiției, solicitând Parlamentului să organizeze cadrul necesar pentru ca noul membru al C.J.U. să depună jurământul în ședința Parlamentului, procedură obligatorie pentru a-si putea începe mandatul. Reclamantul nu a ajuns să-și exercite mandatul de membru al C.J.U., dat fiind faptul că, pe de o parte, la solicitarea președintelui comisiei parlamentare (S.K.), se impuneau cercetări cu privire la legalitatea deciziei A.J.U. de înlăturare din funcție a lui V.P. iar, pe de altă parte, C.S.J. a fost sesizat cu privire la presupuse abateri săvârșite de reclamant privind încălcarea jurământului, constând în judecarea unor cauze în care participase tot în calitate de judecător și un afin de-al său. Tot astfel, reclamantului i se imputau încălcări grave ale regulilor procedurale în cauze privitoare la litigii care implicau societăți cu răspundere limitată. În urma procedurilor disciplinare desfășurate, la 26.05.2010, C.J.U. a adoptat două decizii conținând propunerea de eliberare din funcția de judecător a reclamantului pentru abaterea disciplinară constând în „încălcarea jurământului”. Decizia a fost adoptată de 16 membri prezenți ai C.J.U., dintre care *doar trei erau judecători*. Reclamantul a solicitat Î.C.A. să constate ilegalitatea deciziilor C.S.J. și a rezoluției Parlamentului și, pe cale de consecință, să le anuleze, cu motivarea că în procedura disciplinară în fața C.J.U. nu i-a fost respectat dreptul său de a fi informat adecvat despre data și calendarul dezbaterilor, iar concluziile la care a ajuns C.J.U. sunt neîntemeiate și contrare legii.

II. Motivarea și soluția Curții

Raportat la situația de fapt, reclamantul invocă încălcarea art. 6 parag. 1 din Convenție, susținând următoarele: cauza sa nu a fost judecată de „o instanță independentă și imparțială”; procedura în fața C.S.J. nu a fost una echitabilă, încălcându-i-se garanțiile procedurale prevăzute de lege, printre care limitarea în timp a posibilității de a se aplica sancțiuni disciplinare; Parlamentul a adoptat rezoluția prin folosirea abuzivă a cardurilor de vot de către membrii prezenți; cauza sa nu a fost soluționată de o instanță constituită potrivit legii; lipsa competenței Î.C.A. de a desființa decizia adoptată de C.S.J. i-a încălcat dreptul de acces la

justiție; nu a fost respectat principiul egalității armelor. De asemenea reclamantul a mai susținut că eliberarea sa din funcția de judecător constituie o atingere adusă dreptului său la viață privată și profesională, incompatibilă cu art. 8 din Convenție.

Cu privire la independența și imparțialitatea Consiliului Superior de Justiție. Curtea a subliniat că există suspiciuni privind lipsa de independență și imparțialitate a membrilor C.S.J. prin faptul că, potrivit Legii C.S.J. din 1998, doar patru membri (președintele, vicepreședintele și președinții secțiilor) își desfășoară activitatea în cadrul Consiliului cu normă întreagă, restul continuând să activeze și să primească salariu în afara Consiliului, ceea ce implică, inevitabil, subordonarea ierarhică/ administrativă și dependența materială a acestora în raport de angajatorii lor. De asemenea Curtea mai învederează că participarea subsecventă a celor doi membri (R.K. și V.K.) ai Consiliului care au fost implicați în cercetările preliminare asupra cazului reclamantului, la adoptarea deciziei privind propunerea de eliberare din funcție a reclamantului, votând asupra propriilor lor concluzii din cadrul cercetărilor preliminare, creează serioase dubii asupra imparțialității membrilor C.S.J. În concluzie, Curtea a statuat că circumstanțele cauzei au relevat serioase deficiențe structurale în procedura disciplinară desfășurată în fața C.S.J, apreciind că procedura nu a fost compatibilă cu principiile independenței și imparțialității, impuse de art. 6 parag. 1 din Convenție.

Cu privire la independența și imparțialitatea Comisiei parlamentare și ale Plenului Parlamentului. Cazul reclamantului a fost prezentat în Plenul Parlamentului de S.K. și V.K. – implicați în procedurile anterioare – iar Parlamentul a adoptat rezoluția pe baza concluziilor înaintate de C.S.J. și comisia parlamentară. Astfel, Curtea a apreciat că Plenul Parlamentului nu era un forum adecvat pentru a gestiona o asemenea procedură în care se impunea interpretarea elementelor de fapt și de drept, aprecierea probelor și calificarea juridică a situației de fapt și că nu a fost justificată compatibilitatea unei asemenea proceduri parlamentare cu exigențele de independență și imparțialitate ale unei „instanțe”, prevăzute de art. 6 parag. 1 din Convenție.

Independența și imparțialitatea Înaltei Curți Administrative (Î.C.A.). Potrivit jurisprudenței Curții Europene, chiar dacă o autoritate tranșează un litigiu, statuând asupra unor „drepturi și obligații civile” fără a respecta garanțiile art. 6 parag. 1, aceasta nu atrage încălcarea Convenției, dacă procedura în fața respectivei autorități poate face obiectul unui control judiciar subsecvent, Curtea apreciind că imposibilitatea Î.C.A. de a desființa decizia nelegal adoptată, coroborată cu lipsa reglementărilor, care să prevadă calea procedurală de urmat în atare situații, a produs o semnificativă nesiguranță cu privire la consecințele legale pe care le implică statuarea pur declarativă de către Î.C.A. asupra caracterului nelegal al actelor controlate, conducând deci la o încălcare a art. 6 parag. 1 din Convenție.

Asupra încălcării art. 8 din Convenție. Curtea a considerat că excluderea reclamantului din corpul magistraților a constituit, fără îndoială, o ingerință în dreptul la viață privată al acestuia, incluzând și aspecte legate de relațiile profesionale ale acestuia, dat fiind faptul că sancțiunea aplicată acestuia și abaterea disciplinară imputată i-a afectat reputația sa profesională. Privitor la caracterul justificat al ingerinței, în sensul art. 8 parag. 2 din Convenție, instanța a reiterat că eliberarea din funcție a reclamantului, prin votul Parlamentului, nu a respectat prevederile din dreptul intern, ceea ce echivalează cu neîndeplinirea condiției ca „ingerința să fie prevăzută de lege”.

Curtea a statuat astfel că ingerința în dreptul la viață privată al reclamantului a fost nelegală, incompatibilă cu dreptul național, iar mai mult, legislația internă aplicabilă în cauză nu a satisfăcut exigențele de previzibilitate și nu a oferit garanții de protecție împotriva arbitrarului, existând deci o încălcare a art. 8 din Convenție.

Interdicția torturii, a tratamentelor inumane și degradante

Art. 3 din Convenție

Camera, Hotărârea din 5 martie 2013

Geanopol c. România (cererea nr. 1777/06)**I. Situația de fapt**

Florin Nicolae Geanopol, cetățean român, născut în 1963, execută în acest moment o pedeapsă cu închisoarea de douăzeci de ani pentru omor, la închisoarea din Iași, România. Acesta s-a plâns de condițiile pe care le-a avut în 2005 și 2006, atunci când a fost încarcerat la Penitenciarul Rahova. Florin Geanopol a ajuns la Penitenciarul Rahova, în decembrie 2005, imediat după ce, în prealabil, fusese cazat la Spitalul Penitenciar Jilava, acolo unde a stat internat în urma unei tentative de suicid. După ce a ajuns la Rahova, Geanopol a fost pus la izolare, deoarece nu respectase regulile interne ale pușcăriei. Încăperea în care a fost pus a fost descrisă ca fiind una mizeră, în care se aflau gândaci sau excremente pe pături, iar mirosul era de nesuportat.

II. Motivarea și soluția Curții

Raportat la situația de fapt, dl Geanopol s-a plâns în principal că punerea sa sub izolare între 2005 și 2006 pentru că ar fi încălcat regulamentul intern al penitenciarului din Rahova, a fost excesivă, condițiile sanitare din timpul izolării sale fiind inumane și degradante.

Curtea ține să reitereze faptul că deținuții reprezintă o categorie aparte de persoane, fiind vulnerabili, și este de datoria statului să ia măsuri să îi protejeze. Mai mult, în temeiul art. 3, statul trebuie să se asigure că modalitatea și metoda de executare a măsurii de privare de libertate nu supune persoana în cauză la stres sau greutăți de o intensitate peste nivelul inevitabil de suferință inerent în detenție. De asemenea Curtea mai precizează că la evaluarea condițiilor de detenție se va ține cont atât de efectele cumulative ale acestora cât și de plângerile reclamantului referitoare la acest aspect și că, mai mult, în situațiile de izolare cum este cazul de față, se analizează mai degrabă proporționalitatea măsurii luate raportate la condițiile de detenție.

Curtea a constatat că următoarele condiții de detenție ridică probleme în temeiul art. 3 al Convenției: lipsa de mobilier adecvat în celulele, facilități sanitare precare, cum ar fi un număr limitat de toalete și chiuvete pentru un număr mare de deținuți; toalete în celulele fără alimentare cu apă, furnizarea la chiuvetele din celule doar de apă rece pentru o gamă largă de nevoi (igienă personală, haine de spălat și obiecte personale, curățarea toaletelor) asigurarea accesului limitat la dușuri cu apă caldă, cerințele sanitare precare în general, inclusiv prezența gândacilor, șobolanilor, păduchilor, saltele și lenjerie de pat uzate și alimente de proastă calitate. Curtea precizează mai departe că reclamantul a oferit o descriere detaliată a condițiilor din celulele în care acesta a stat, demonstrând astfel că a fost privat de orice posibilitate de a menține o igienă corporală adecvată. Având în vedere acestea și faptul că Guvernul a admis că în luna decembrie a anului 2005, reclamantul a contractat scabie și că în ianuarie 2006 încă prezenta leziuni ale pielii, Curtea nu poate decât să conchidă că acesta a fost supus unor condiții sanitare necorespunzătoare. Chiar dacă, în cazul de față nu există nici un indiciu ce denotă o intenție pozitivă de a umili sau înjosi reclamantul, Curtea apreciază că condițiile de detenție în celulele nr. 200 și 500 i-au cauzat acestuia suferințe care au depășit nivelul inevitabil inerent în detenție și care au atins pragul de tratament degradant interzis de art. 3.